EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 23.4.2024
COM(2024) 176 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Gennemførelse af forbuddet mod urimelig handelspraksis for at styrke landbrugernes og aktørernes position i landbrugs- og fødevarekæden - aktuel status

{SWD(2024) 106 final}

Indhold

1. Indledning 0
1.1. Baggrund 0
1.2. Rapportens formål og omfang 0
2. Generel oversigt over gennemførelsen 0
3. Specifikke analyseområder 0
3.1. Anvendelsesområde og virksomhedsstørrelse (artikel 1) 0
3.1.1. Aktører og relationer i fødevareforsyningskæden 0
3.2. Forbud mod urimelig handelspraksis (artikel 3) 0
3.3. Håndhævelsesmekanismer (artikel 4-8) 0
3.3.1. Udpegelse af håndhævende myndigheder (artikel 4) 0
3.3.2. Klager og fortrolighed (artikel 5) 0
3.3.3. Udpegede håndhævende myndigheder beføjelser (artikel 6) 0
3.3.4. Håndhævelsesforanstaltninger og sanktioner (artikel 6) 0
3.3.5. Administrativ, retslig håndhævelse og alternativ tvistbilæggelse 0
3.3.6. Samarbejde mellem håndhævende myndigheder (artikel 8) 0
3.3.7. Offentliggørelse af de håndhævende myndigheders årlige aktivitetsrapport (artikel 10) 0
3.4. Strengere nationale bestemmelser (artikel 9) 0
3.5. Fokus på grænseoverskridende håndhævelse 0
4. Evaluering af direktivet (artikel 12) 0
5. Konklusioner 0

1. INDLEDNING

1.1. Baggrund

Den 17. april 2019 vedtog Europa-Parlamentet og Rådet direktiv (EU) 2019/633 om urimelig handelspraksis i relationer mellem virksomheder i landbrugs- og fødevareforsyningskæden ("direktivet")[1].

Direktivet er bindende for alle 27 medlemsstater. I direktivet forskrives et minimumsniveau for harmonisering ved at opstille en liste over forbudte former for urimelig handelspraksis mellem købere og leverandører i landbrugs- og fødevareforsyningskæden. I direktivet fastsættes også minimumsbestemmelser for håndhævelsen af disse forbud og for samarbejdet mellem de håndhævende myndigheder. Medlemsstaterne kan vedtage eller opretholde nationale bestemmelser, der er mere vidtrækkende end direktivets liste med urimelig handelspraksis, forudsat at disse nationale bestemmelser er forenelige med bestemmelserne for det indre markeds funktion.

Kommissionen anerkender værdien af direktivet om urimelig handelspraksis som et vigtigt politisk redskab til at styrke primærproducenternes position i fødevareforsyningskæden. Denne rapport er en del af de øjeblikkelige foranstaltninger, der er opført i det oplæg, der blev fremsendt til medlovgiveren den 15. marts 2024[2], og som har til formål at afhjælpe de aktuelle udfordringer i landbrugssektoren og de bekymringer, som landbrugerne har givet udtryk for. På mellemlang og lang sigt foreslår Kommissionen også yderligere pakke af foranstaltninger, herunder oprettelse af en enhed, der skal observere omkostninger, marginer og handelspraksis i landbrugs- og fødevareforsyningskæden, der skal føre til større gennemsigtighed, en målrettet ændring af forordningen om den fælles markedsordning[3] samt nye regler for grænseoverskridende håndhævelse af urimelig handelspraksis og en evaluering af direktivet senest i 2025.

1.2. Rapportens formål og omfang

Den 27. oktober 2021 forelagde Kommissionen en rapport om status for gennemførelsen og anvendelsen af direktivet i overensstemmelse med direktivets artikel 12, der omfattede de 15 medlemsstater, der senest den 31. juli 2021 havde meddelt, at direktivet var fuldt ud gennemført i national ret samt Frankrig, der havde meddelt, at direktivet kun var delvist gennemført[4].

Denne rapport indeholder oplysninger om status for gennemførelsen i alle 27 medlemsstater og en oversigt over nogle af de foranstaltninger, som medlemsstaterne har valgt for gennemførelsen af direktivet i national ret. Der henvises udelukkende til bestemmelser, der er fastsat i den nationale lovgivning til gennemførelse af direktivet om urimelig handelspraksis.

---

[1] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/633 af 17. april 2019 om urimelig handelspraksis i relationer mellem virksomheder i landbrugs- og fødevareforsyningskæden (EUT L 111 af 25.4.2019, s. 59).

[2] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_1493.

[3] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, EUT L 347 af 20.12.2013, s. 671. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1308.

[4] Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om status for gennemførelsen og anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/633 af 17. april 2019 om urimelig handelspraksis i relationer mellem virksomheder i landbrugs- og fødevareforsyningskæden.

Da overensstemmelseskontrollen, der består i at vurdere de nationale gennemførelsesforanstaltningers forenelighed med direktivets bestemmelser[5], stadig pågår, indeholder rapporten ikke en endelig vurdering af gennemførelsesforanstaltningerne. Desuden er flere nationale love for nylig er blevet ændret, og at der i denne rapport tages hensyn til de ændringer af gennemførelseslovgivningen, der officielt blev meddelt frem til den 1. marts 2024.

Det skal også bemærkes, at nationale bestemmelser, der opretholder eller indfører strengere regler end dem, der er fastsat i direktivet om urimelig handelspraksis, ikke vurderes af Kommissionen som led i overensstemmelseskontrollen. Disse bestemmelser kan gøres til genstand for en anmodning om oplysninger eller en mere dybtgående undersøgelse.

Denne rapport ledsages af et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der indeholder nærmere oplysninger, navnlig om medlemsstaternes valg med hensyn til gennemførelse.

2. GENEREL OVERSIGT OVER GENNEMFØRELSEN

I henhold til direktivets artikel 13 skulle medlemsstaterne gennemføre direktivet i deres nationale lovgivning senest den 1. maj 2021. I december 2022 havde alle medlemsstaterne meddelt Kommissionen, at direktivet var fuldt ud gennemført[6].

3. SPECIFIKKE ANALYSEOMRÅDER

3.1. Anvendelsesområde og virksomhedsstørrelse (artikel 1)

Seks medlemsstater har valgt at anvende gennemførelsesforanstaltningerne uanset leverandørernes eller købernes virksomhedsstørrelse[7]. Alle de andre medlemsstater henviser, i et vist omfang, til virksomhedsstørrelse målt ved årlig omsætning som indikator for forhandlingspositionen hos de aktører, der skal beskyttes, hvilket begrænser anvendelsesområdet for den vedtagne lovgivning eller dele heraf som fastsat i direktivet.

3.1.1. Aktører og relationer i fødevareforsyningskæden

Med hensyn til relationen mellem leverandørerne og køberne af landbrugs- og fødevarer har de fleste medlemsstater fastlagt det sektorspecifikke og personelle anvendelsesområde som defineret i direktivet[8].

LV har udvidet anvendelsesområdet til at omfatte relationer mellem leverandører og detailhandlere af (kun) nonfoodprodukter. SK har medtaget juridiske personer, der ikke er

[5] Værktøjskasse til bedre regulering 2023.

[6] Direktiv – 2019/633 – DA – EUR-Lex (europa.eu).

[7] CY, EE, ES, FR, IT og SK. Samtidig med at den generelle anvendelse af gennemførelseslovgivningen opretholdes uanset virksomhedsstørrelse, har nogle af disse medlemsstater under henvisning til virksomhedsstørrelsen fastsat undtagelser eller variationer. For eksempel varierer betalingsfristerne i CY på grundlag af virksomhedens størrelse, når der er tale om varer, der regelmæssigt leveres af leverandører af druer til vinproduktion til købere med en årlig omsætning på under 2 000 000 EUR, mens den spanske lovgivning ikke gælder for hotel-, restaurations- og cateringvirksomheder med en omsætning på under 10 mio. EUR og virksomheder, der beskæftiger sig med indkvarteringstjenester, med en omsætning på under 50 mio. EUR.

[8] Visse medlemsstaters udelukkelse af visse typer købere (f.eks. kooperativer) er underlagt den løbende overensstemmelseskontrol.

erhvervsdrivende, i definitionen af købere og leverandører. ES har valgt at beskytte alle aktører i kæden (herunder købere).

3.2. Forbud mod urimelig handelspraksis (artikel 3)

Gennem direktivet forpligtes medlemsstaterne til at forbyde en række former for urimelig handelspraksis, der er inddelt i to grupper af forbud: i) forbud som sådan eller betingelsesløse forbud ("sort liste") og ii) betingede forbud ("grå liste"), dvs. former for handelspraksis, som er forbudt, medmindre det på forhånd er aftalt i klare og utvetydige vendinger i leveringsaftalen eller i en eventuel efterfølgende aftale mellem leverandøren og køberen (artikel 3, stk. 2). Hver praksis er specifikt defineret i direktivet. Medlemsstaterne kan vedtage eller opretholde nationale bestemmelser, der er mere vidtrækkende end direktivets liste med urimelig handelspraksis, forudsat at disse nationale bestemmelser er forenelige med bestemmelserne for det indre markeds funktion. Ved overholdelsen af de fastlagte krav kan medlemsstaterne derudover:

- anvende generelle klausuler til at udvide anvendelsesområdet for forbud til at omfatte former for praksis, der ikke specifikt er anført
- tilføje andre former for praksis til listerne
- udvide anvendelsesområdet for de anførte forbud eller skærpe dem
- flytte praksis fra den "grå liste" til den "sorte liste".

Nærmere oplysninger om de foranstaltninger, som medlemsstaterne har valgt til gennemførelsen af direktivet, herunder individuelle foranstaltninger, findes i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene. To former for praksis, der er opført på den "sorte liste", fortjener særlig opmærksomhed, da det er muligt for medlemsstaterne at fastsætte afvigelser inden for bestemte grænser:

- **Betalingsforsinkelser**: 16[9] af de 27 medlemsstater anvender de bestemmelser i direktivet, hvori der skelnes mellem letfordærvelige varer (betalingsfrist på 30 dage) og ikke-letfordærvelige varer (betalingsfrist på 60 dage), mens 11 medlemsstater[10] anvender strengere betalingsforsinkelser.

  Samtlige medlemsstater undtagen BE, EE, HU, SE og SK har indarbejdet direktivets definition af letfordærvelige varer i deres gennemførelseslovgivning. FR har forskellige definitioner af "letfordærvelige" og "meget letfordærvelige" varer. HR og SI har i deres gennemførelseslovgivning tilføjet en liste over letfordærvelige varer, mens LT har givet en institution, der er godkendt af regeringen, beføjelse til at godkende en liste over letfordærvelige varer.

- **Annullering af ordrer med kort varsel:** Alle medlemsstater undtagen EE, HU og SK medtager perioden på 30 dage som en minimumsstandard for annullering. Seks medlemsstater giver mulighed for at fastsætte frister på under 30 dage for specifikke sektorer i behørigt begrundede tilfælde (f.eks. meget letfordærvelige varer)[11].

[9] AT, CY, DE, DK, EL, ES, FR, HR, IE, IT, LU, LV, MT, NL, PL og SI.
[10] BE, BG, CZ, EE, FI, HU, LT, PT, RO, SE og SK.
[11] BE, DK, FR, IE, IT og SE.

3.3. Håndhævelsesmekanismer (artikel 4-8)

3.3.1. Udpegelse af håndhævende myndigheder (artikel 4)

Alle 27 medlemsstater har udpeget en eller flere myndigheder ("håndhævende myndigheder") til at håndhæve forbuddene i artikel 3 på nationalt plan. Disse myndigheders kontaktoplysninger og websteder er tilgængelige på et særligt websted[12].

Alle medlemsstater har valgt administrative myndigheder, og de fleste har valgt at tildele dem de vigtigste håndhævelsesbeføjelser: elleve medlemsstater har tildelt dem til en konkurrencemyndighed[13], seks medlemsstater til en fødevaremarkedsmyndighed[14] fem medlemsstater til deres landbrugsministerium[15], to medlemsstater til en myndighed med ansvar for bekæmpelse af urimelig handelspraksis i landbrugsfødevaresektoren[16], to medlemsstater til et regeringsorgan under økonomi- og finansministeriet[17], og én medlemsstat til en myndighed for forbrugere og markeder[18]. Visse medlemsstater har givet en domstol en del af de håndhævelsesbeføjelser, der er reguleret i direktivet[19].

Tre medlemsstater (EL, LT[20] og RO) har udpeget to myndigheder, hvoraf den anden er konkurrencemyndigheden.

3.3.2. Klager og fortrolighed (artikel 5)

I henhold til alle de gennemførelsesinstrumenter, der er anmeldt til Kommissionen, har ikke blot individuelle leverandører, men også producentorganisationer eller andre organisationer af leverandører og sammenslutninger af sådanne organisationer ret til at indgive en klage til den udpegede håndhævende myndighed.

Langt de fleste af medlemsstaternes gennemførelsesinstrumenter har givet mulighed for at sikre fortroligheden af klagerens identitet, hvis offentliggørelse kan være til skade for deres eller deres medlemmers eller leverandørers interesser[21]. Disse beskyttelsesforanstaltninger bør normalt vedtages efter anmodning fra leverandøren[22], dog giver visse nationale gennemførelsesforanstaltninger også mulighed for, at en myndighed kan tage initiativ i denne henseende[23]. I de fleste tilfælde bedes klagerne angive, hvilke oplysninger de anmoder om fortrolig behandling af[24]. I henhold til polsk lovgivning behandles klagerens identitet og

[12] https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/market-measures/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_da.

[13] AT, BG, CZ, DK, EE, HR, LU, LV, PL, SE og SI.

[14] DE (forbundskontoret for landbrug og fødevarer, udpeget af forbundsministeriet), ES (kontoret for information og kontrol med fødevarer (AICA)), FI (ombudsmanden for fødevaremarkedet), HU (kontoret for fødevaresikkerhed, som er udpeget af regeringen), LT (agenturet for virksomheder i landdistrikterne og udvikling af markederne) og PT (myndigheden for økonomisk og fødevaremæssig sikkerhed (ASAE – Autoridade de Segurança Alimentar e Económica)).

[15] CY, IE, IT (en intern afdeling i ministeriet), RO og SK.

[16] EL og MT.

[17] For FR er det DGCCRF (generaldirektoratet for konkurrence, forbrugeranliggender og bekæmpelse af svig), for BE er det Generaldirektoratet for Økonomisk Inspektion af den føderale offentlige tjeneste for økonomi.

[18] NL.

[19] Det gælder navnlig beføjelsen til at pålægge sanktioner (AT, FI og FR).

[20] Den anden håndhævende myndighed har kun kompetence med hensyn til praksis, der anvendes af detailhandlere med en stærk markedsposition.

[21] I visse medlemsstater (f.eks. LV, PT og SE) er fortroligheden imidlertid kun sikret for identitet, men ikke for andre følsomme oplysninger.

[22] Alle medlemsstater undtagen AT, FI, FR, LV, PL og SE. Blandt disse fastsætter BG's ret, at klagerens identitet altid skal forblive fortrolig.

[23] F.eks. HU.

[24] BE, BG, CY, DK, EL, ES, IE, IT, LU, NL og SI.

oplysninger, hvis videregivelse kan være til skade for klageren, derimod altid fortroligt, medmindre klageren tillader skriftlig fremlæggelse. I ES indeholder lovgivningen bestemmelser om beskyttelse af klagerens identitet, også under retssager. I nogle medlemsstater omfatter gennemførelsesinstrumenterne en mulighed for at indstille sagsbehandlingen, hvis en fortsættelse heraf ville medføre, at fortrolige oplysninger videregives[25]. I LT har den håndhævende myndighed beføjelse til at afvise en anmodning om fortrolig behandling, hvis de specifikke oplysninger har beviskraft i forbindelse med konstateringen af overtrædelsen. Anonyme klager er imidlertid udtrykkeligt behandlet i den litauiske lovgivning.

3.3.3. Udpegede håndhævende myndigheder beføjelser (artikel 6)

De fleste medlemsstater tillægger de udpegede håndhævende myndigheder de beføjelser, der nævnes i artikel 6, det vil sige:

- undersøgelses- og overvågningsbeføjelser[26]
- beføjelsen til at træffe afgørelser, når der er sket en overtrædelse af forbuddene i artikel 3[27]
- beføjelsen til at kræve, at køberen bringer den forbudte handelspraksis til ophør[28]
- beføjelsen til at pålægge eller indlede sager for at pålægge bøder og andre lige så effektive sanktioner[29] og foreløbige foranstaltninger, der er rettet mod overtrædelsens ophavsmand, i overensstemmelse med nationale bestemmelser og procedurer[30], og
- beføjelsen til at offentliggøre de trufne afgørelser[31].

I ni medlemsstater har den håndhævende myndighed også beføjelse til at stadfæste forpligtelser, som overtræderen[32] har påtaget sig, eller til at udstede advarsler[33] eller anbefalinger, hvis der forekommer en overtrædelse[34].

3.3.4. Håndhævelsesforanstaltninger og sanktioner (artikel 6)

Håndhævelsesforanstaltninger omfatter en bred vifte af instrumenter, herunder sanktioner, retsmidler og forpligtelser. De mest almindelige foranstaltninger, som de nationale håndhævende myndigheder har adgang til, er økonomiske sanktioner (bøder eller andre lige så effektive sanktioner), der foreskrives i alle 27 medlemsstater.

3.3.5. Administrativ, retslig håndhævelse og alternativ tvistbilæggelse

De fleste foranstaltninger og håndhævelsesmekanismer kan anses for at være af administrativ karakter.

[25] AT, BE, CY, DE, DK, EE, FI, IT, MT og PT.
[26] Alle medlemsstater.
[27] Alle medlemsstater undtagen EE, ES, FI, SI og SK.
[28] Alle medlemsstater undtagen AT og HU.
[29] Alle medlemsstater (for AT: karteldomstolens beføjelser, for FI: domstolens beføjelser).
[30] Specifikt fastsat i de nationale gennemførelsesforanstaltninger i: BG, DK, EL, FI, FR, ES, IE, LT, LU, LV, NL, PT og RO.
[31] Alle medlemsstater undtagen CZ, LV og PT.
[32] BE, BG, CZ, HR, HU og PL.
[33] BE, FI og LV.
[34] EL.

I nogle medlemsstaters gennemførelsesbestemmelser henvises der udtrykkeligt til både administrativ og retslig håndhævelse. Den østrigske og finske lovgivning fastsætter, at visse beføjelser (f.eks. til at udstede sanktioner) er forbeholdt domstolen, mens (i FI) andre foranstaltninger (som påbud) kan udstedes af både den administrative og den retslige myndighed. I FR kan den administrative myndighed udstede påbud og administrative bøder, mens domstolen kan udstede påbud, korrigerende foranstaltninger og civilretlige sanktioner (*amendes civiles)*. Den bulgarske lovgivning fastsætter, at den institution, der er ansvarlig for specifikke sager i henhold til gennemførelseslovgivningen, ikke må forhindre en part i en leveringsaftale i at søge erstatning ved hjælp af en anden etableret procedure, idet den implicit anerkender andre håndhævende myndigheders, herunder domstolenes, rolle. Den lettiske lovgivning fastsætter, at en domstol sideløbende med konkurrencerådet i henhold til de procedurer, der er fastsat i den civile retsplejelovgivning, også kan fastslå, om der er sket en overtrædelse af gennemførelseslovgivningen.

Nogle medlemsstater anvender et system med parallelle retsmidler uden dog at fastsætte specifikke bestemmelser for koordinering mellem administrative og retslige myndigheder.

3.3.6. Samarbejde mellem håndhævende myndigheder (artikel 8)

I henhold til artikel 8, stk. 3, har Kommissionen oprettet et offentligt websted[35], der indeholder kontaktoplysninger om de udpegede nationale håndhævende myndigheder og links til deres respektive websteder. Derudover har Kommissionen oprettet et digitalt forum for at lette udvekslingen af oplysninger.

Kommissionen har nøje støttet medlemsstaterne i deres respektive gennemførelse gennem regelmæssige møder, svar på gennemførelsesspørgsmål og over 50 skriftlige svar om gennemførelsen og understøttede med henblik herpå oprettelsen af et netværk til håndhævelse af forbud mod urimelig handelspraksis ("netværket"). Netværket er sammensat af repræsentanter for de nationale håndhævende myndigheder og deltager i drøftelser om direktivets anvendelse på grundlag af medlemsstaternes årlige rapporter (artikel 10, stk. 2). Formålet med netværket er at sikre en fælles tilgang til anvendelsen af direktivets bestemmelser og udvekslingen af god praksis, nye udviklinger og nye håndhævelsesinstrumenter. Derudover kan det fremsætte henstillinger som led i de fælles bestræbelser for at forbedre håndhævelsesrammen.

Siden netværket blev oprettet i juni 2022, har det afholdt to møder på ledelsesniveau mellem de håndhævende myndigheder og to møder på fagligt plan. Man har også mødtes i netværket til temamøder for at føre indgående drøftelser om specifikke emner af teknisk karakter. Der har fundet fem af disse temamøder sted siden 2022. De emner, der blev drøftet, var f.eks. beregning af omsætningstærskler, grænseoverskridende håndhævelse og indkøbsalliancer. Drøftelserne om grænseoverskridende håndhævelse har gjort det muligt at udpege mulige områder, hvor der kan ske forbedringer, der er nærmere beskrevet i afsnit 3.5.

[35] https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_da.

3.3.7. Offentliggørelse af de håndhævende myndigheders årlige aktivitetsrapport (artikel 10)

For at forbedre adgangen til de årlige rapporter, som de nationale håndhævelsesmyndigheder offentliggør på deres websteder (artikel 10, stk. 1), agter Kommissionen at offentliggøre en samlet oversigt over links hertil på webstedet for urimelig handelspraksis[36] i 2024.

Da anvendelsen af den nationale gennemførelseslovgivning på nye aftaler begyndte den 1. november 2021 og senest 12 måneder efter offentliggørelsen af disse love for eksisterende aftaler, var der forskellige gennemførelsesfrister i medlemsstaterne, der skulle overholdes. Disse forskelle har ført til forskelle i antallet af håndhævelsessager, der hidtil er indberettet[37]. Nogle medlemsstater fokuserer på at yde vejledning til leverandører og købere for at sikre overholdelse af reglerne, mens andre har gennemført undersøgelser i landbrugsfødevaresektoren eller indledt en række undersøgelser på eget initiativ (dvs. undersøgelser, hvor der ikke ligger klager eller indikationer til grund). I 2023 kom ca. 75 % af sagerne på eget initiativ og undersøgelser fra ES, hvilket kunne henføres til tidligere håndhævelseserfaringer og tilgængelige ressourcer. Der blev konstateret 269 overtrædelser (ca. 27 % af de afsluttede undersøgelser), hvilket førte til en samlet økonomisk sanktion på over 22 mio. EUR. Niveauet for de finansielle sanktioner varierer inden for EU.

De hyppigst konstaterede tilfælde af urimelig handelspraksis var forsinket betaling for letfordærvelige (efter 30 dage) eller ikke-letfordærvelige (efter 60 dage) landbrugs- og fødevarer (50 % og 13 %), betalinger, der ikke var knyttet til en specifik transaktion (7 %) samt betalinger, der blev anmodet om fra leverandøren til markedsføring (7 %) eller til oplagring, udstilling eller anden præsentation (7 %). Ca. 41 % af de tilfælde af urimelig handelspraksis, der var identificeret, forekom i detailleddet (47 % i 2022), 36 % på forarbejdningsniveau (27 % i 2022) og 22 % på engrosniveau (25 % i 2022).

I arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene gives der en oversigt over aggregerede data om medlemsstaternes håndhævelsesaktiviteter i 2022 og delvis for 2023[38].

Det skal i den forbindelse understreges, at antallet af håndhævelsesaktiviteter, der udføres, afhænger af, om der er menneskelige ressourcer til rådighed i de respektive myndigheder, hvis primære tildeling af midler til håndhævelse af lovgivningen om urimelig handelspraksis varierer fra medlemsstat til medlemsstat[39].

3.4. Strengere nationale bestemmelser (artikel 9)

I henhold til direktivets artikel 9 kan medlemsstaterne indføre strengere bestemmelser for at sikre en højere grad af beskyttelse, forudsat at de nationale bestemmelser er forenelige med bestemmelserne for det indre markeds funktion. Der kan enten være tale om et snævrere anvendelsesområde, som nævnt ovenfor, eller praksis, der ikke nævnes i direktivet, såsom forbud mod at sælge eller købe til priser, der ligger under produktionsomkostningerne,

[36] https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/agri-food-supply-chain/unfair-trading-practices_da.

[37] Indberetningen af antallet af sager kan også bero på de håndhævende myndigheders interne regler, og det kan derfor føre til indberetning af færre eller flere sager.

[38] Ved udløbet af fristen den 15. marts 2024 havde kun 18 medlemsstater indsendt deres årlige rapport til Kommissionen.

[39] For eksempel er det ifølge den tyske evalueringsrapport begrænsede personaleressourcer kombineret med en omfattende undersøgelsesindsats, der fører til udfordringer for den håndhævende myndighed arbejde. https://www.bmel.de/SharedDocs/Downloads/DE/_Internationales/aussenwirtschaftspolitik/evaluierungsbericht-agrarolkg.html.

videresælge med tab eller under købsprisen eller enhver anden forpligtelse til at overholde et bestemt prisniveau.

"Ikke omkostningsdækkende salg eller køb" og "videresalg med tab" er ikke udtrykkeligt reguleret i direktivet eller i forordningen om den fælles markedsordning. Mens fire medlemsstater har indført en bestemmelse om "salg eller køb til en pris, der ligger under produktionsomkostningerne"[40], har tre medlemsstater indført en bestemmelse om "videresalg med tab"[41] og to medlemsstater har indført en yderligere forpligtelse til at overholde et bestemt prisniveau[42].

3.5. Fokus på grænseoverskridende håndhævelse

I 2019 kom 17 % af EU's landbrugsvarer, der blev forbrugt i én medlemsstat, fra en anden medlemsstat[43]. Udvekslingen af oplysninger inden for netværket om generelle tilgange til håndhævelse anses for at være en fordel og som en vellykket gennemførelse af direktivet. Af drøftelserne mellem de håndhævende myndigheder i netværket fremgår det, at den generelle forpligtelse i artikel 8 til at yde hinanden gensidig bistand i forbindelse med grænseoverskridende efterforskninger muligvis ikke altid udgør et tilstrækkeligt retsgrundlag til at sikre et effektivt samarbejde og en effektiv håndhævelse. Dette gælder navnlig i grænseoverskridende tilfælde, hvor de købere, der er deltager i handelspraksis, befinder sig i en anden medlemsstat end den, hvor leverandøren er etableret. Sådanne situationer kræver udveksling af fortrolige oplysninger, eventuel iværksættelse af håndhævelsesforanstaltninger over for en køber, der er etableret i en anden medlemsstat end den, hvor leverandørens håndhævende myndighed er beliggende, eller omfordeling af sager inden for netværket af håndhævende myndigheder samt opkrævning af bøder. Det kan også omfatte spørgsmål vedrørende de sprog, der anvendes i udvekslingerne. Sådanne vanskeligheder kan også variere afhængigt af de forskellige valg med hensyn til typer håndhævende myndigheder, der udpeges af medlemsstaterne (f.eks. har konkurrencemyndighederne retlige værktøjer til rådighed, der gør det lettere for dem at samarbejde med hinanden end med andre håndhævende myndigheder). Desuden kan købere af landbrugs- og fødevarer også købe varer i flere medlemsstater, hvilket tyder på, at der er behov for en koordineret indsats fra de håndhævende myndigheders side. I den forbindelse mener Kommissionen, at der kan være behov for nye regler om grænseoverskridende håndhævelse af urimelig handelspraksis[44]. Disse nye bestemmelser skal forbedre udvekslingen af oplysninger mellem kompetente håndhævende myndigheder eller give mulighed for en koordineret indsats over for købere i en grænseoverskridende sammenhæng.

Ved nogle af drøftelserne var der også fokus på den grænseoverskridende karakter af behandlingen af klager over illoyal handelspraksis med hensyn til indkøbsalliancer[45]. Det skal bemærkes, at indkøbsalliancer er omfattet af direktivet om urimelig handelspraksis som enhver anden køber, og der derfor ikke er nogen særlig grund til at behandle dem forskelligt, men netværket har i sine udvekslinger fremhævet udfordringerne i forbindelse med deres placering, i nogle tilfælde uden for EU og presset på den håndhævende myndigheds ressourcer.

[40] ES, HR, HU og IT.
[41] ES, HU og RO.
[42] ES og IT.
[43] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=comnat:SWD_2021_0317_FIN (s. 17, figur 7).
[44] Kommissionens ekstraordinære foranstaltninger for at støtte EU's landbrugere (europa.eu).
[45] Fire nationale håndhævende myndigheder (CZ, FR, IT og SE) har undersøgt eller er i øjeblikket ved at gennemføre undersøgelser af indkøbscentre eller indkøbsalliancer på europæisk plan.

Det fremgår af en rapport[46] fra Det Fælles Forskningscenter fra maj 2020[47], at nationale og europæiske indkøbsalliancer kan spille en rolle med hensyn til at fremme konkurrencen i fødevareforsyningskæden og have en positiv indvirkning på forbrugerpriserne[48]. Samtidig konkluderes det også, at indkøbsalliancernes indvirkning på aktørerne i begyndelsen af forsyningskæden såsom landbrugerne er uklar og kræver yderligere undersøgelser. Kommissionen har i sinde at ajourføre disse resultater i løbet af 2024.

4. EVALUERING AF DIREKTIVET (ARTIKEL 12)

Ifølge direktivet skal Kommissionen senest den 1. november 2025 foretage den første evaluering[49] af direktivet. Evalueringen vil blive baseret på resultatet af en støtteundersøgelse, inden for rammerne af hvilken der vil blive afholdt passende målrettede høringer af alle berørte interessenter, leverandører og købere.

For at bidrage til denne evaluering har Kommissionen bl.a. gennemført **årlige undersøgelser** i alle medlemsstater og begyndte med en basisundersøgelse i 2020[50].

Desuden har nogle medlemsstater allerede foretaget deres egne første evalueringer, såsom DE[51] og SE[52].

5. KONKLUSIONER

Direktivet om urimelig handelspraksis har til formål at tackle den tidligere situation med fragmenterede nationale lovgivninger gennem minimumsharmonisering på EU-plan. I december 2022 havde alle medlemsstater gennemført dette direktiv i national ret.

Et stort flertal af medlemsstaterne har vedtaget et beskyttelsesniveau, der er højere end det minimumsniveau, der er fastsat i direktivet. Der er mulighed for nationale bestemmelser, der er strengere end direktivets, forudsat at de er i overensstemmelse med EU's regler for det indre marked. Medlemsstaterne følger generelt den sektorspecifikke tilgang og anvender kun direktivet i landbrugsfødevarekæden. Med hensyn til anvendelsesområde afviger over halvdelen af medlemsstaterne fra de omsætningskategorier, der er defineret i direktivet, og nogle anvender bestemmelserne uanset de pågældende aktørers omsætning. De fleste medlemsstater har udvidet listen over urimelig handelspraksis ved at skærpe direktivets forbud, f.eks. ved at gøre "grå" praksisser til "sorte" praksisser eller ved at tilføje flere forbud mod handelspraksis end dem, der er fastsat i direktivet. Derimod har de medlemsstater, der ikke havde indført lovgivning før direktivet, generelt beholdt direktivets anvendelsesområde. Overensstemmelseskontrollen med henblik på at vurdere de nationale gennemførelsesforanstaltningers forenelighed med direktivet er dog endnu ikke afsluttet.

---

[46] I en erklæring fra Europa-Parlamentet om indkøbsalliancer blev Kommissionen opfordret til at foretage en tilbundsgående analyse af omfanget og virkningerne af nationale og internationale indkøbsalliancer, hvilket resulterede i nævnte rapport fra Det Fælles Forskningscenter.

[47] JRC-publikationsdatabasen – Retail alliances in the agricultural and food supply chain (europa.eu).

[48] I 2023 afsluttede Kommissionen undersøgelser af to internationale detailalliancer. Kommissionen fandt ingen beviser for konkurrencebegrænsende virkninger og fandt i stedet for, at de rabatter, som alliancerne åbnede, bidrog til detailhandlernes overordnede prisstrategier, der gjorde det muligt for dem at sænke detailpriserne for at matche eller underbyde konkurrenternes priser ", se: Kartel- og monopolundersøgelse: Kommissionen afslutter kartel- og monopolundersøgelsen af AgeCore og Coopernic" MEX/23/3847 (Bruxelles, den 13. juli 2023).

[49] Landbrugsfødevareforsyningskæden: bekæmpelse af illoyal handelspraksis (europa.eu).

[50] Urimelig handelspraksis (europa.eu).

[51] Evaluering DE.

[52] Evaluering SE.

Netværket af de nationale håndhævende myndigheder har på en række møder samarbejdet, udvekslet bedste praksis for håndhævelsen af dette nye direktiv og arbejdet sammen om måder, hvorpå samarbejdet på visse områder som f.eks. grænseoverskridende håndhævelse kan styrkes. Derudover vil oprettelsen af den nye enhed, der skal observere produktionsomkostninger, marginer og handelspraksis i landbrugsfødevareforsyningskæden, bidrage yderligere til at øge gennemsigtigheden og tilliden.

At forbedre landbrugernes position i fødevareforsyningskæden, støtte deres indkomst og sikre dem en rimelig indkomst er vigtige politiske mål som led i at fremme landbrugssektorens konkurrenceevne, bæredygtighed og modstandsdygtighed. Opfattelsen af uligheder og bekymringer om landbrugsaktiviteternes levedygtighed i forbindelse med bl.a. de mulige ubalancer i forhandlingspositionen til skade for landbrugerne, har givet næring til de seneste protester fra landbrugernes side. De foranstaltninger, der er genstand for ovennævnte oplæg, viser den store betydning, som Kommissionen tillægger styrkelsen af landbrugernes position i fødevareforsyningskæden.

Selv om direktivet om urimelig handelspraksis er et nyere instrument, tager direktivet fat på nogle af disse bekymringer og giver landbrugerne og de leverandører, der befinder sig i en svagere position i fødevareforsyningskæden, mulighed for at arbejde mere sikkert og effektivt takket være mere retfærdige handelspraksisser og gøre det lettere at ytre sig og at klage. Håndhævelsen af forbud mod urimelig handelspraksis er ved at tage fart og vil bidrage til en stadig større grad af beskyttelse af landbrugere og svagere leverandører. Den evaluering, der er planlagt for 2025, vil være en lejlighed til at overveje, om selve direktivet og dets parametre skal tilpasses med hensyn til anvendelsesområde eller den pågældende praksis.